

Minister Energii

Miłosz Motyka

BM-I.053.88.2025.TŚ

Warszawa, 2025-09-12

Pan Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

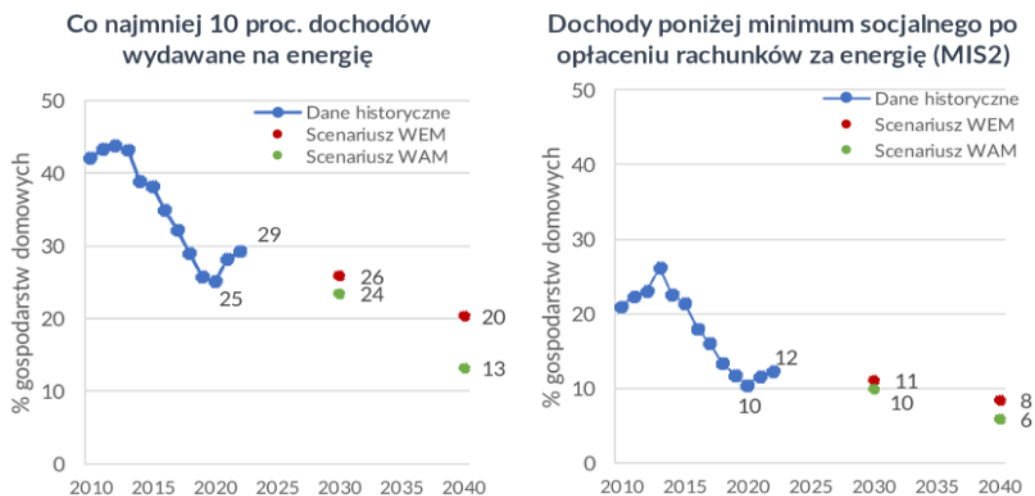
Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację Pana Posła Marka Suskiego o numerze K10INT11599 w sprawie ryzyka ubóstwa energetycznego w wyniku założeń KPEiK oraz potrzeby racjonalnej transformacji energetycznej, uprzejmie informuję:

1. Czy Ministerstwo planuje analizę ryzyka ubóstwa energetycznego w związku z eliminacją ogrzewania węglowego w Polsce?

Rząd RP przywiązuje dużą wagę do sprawiedliwego przebiegu transformacji energetycznej. Konsekwentnie realizowane są działania ukierunkowane na wsparcie odbiorców najbardziej wrażliwych, w tym gospodarstw domowych dotkniętych ubóstwem energetycznym. Ministerstwo Energii dąży do tego, aby proces odchodzenia od spalania węgla w gospodarstwach domowych przebiegał w sposób sprawiedliwy, zrównoważony i odpowiedzialny. Odchodzenie od paliw węglowych będzie efektem naturalnym wynikającym z szeregu programów wsparcia dot. poprawy jakości powietrza, szczegółowo opisanych w odpowiedzi na drugie pytanie, działaniach edukacyjnych, budowaniu świadomości, decyzji inwestycyjnych opartych na rachunku ekonomicznym oraz przy uwzględnieniu innych czynników rynkowych jak np. dostępności węgla o parametrach dostosowanych do kotłów indywidualnych. Podkreśla się przy tym, że zmiany będą miały charakter dobrowolny – gospodarstwa domowe nie będą zobowiązane do demontażu istniejących kotłów. Celem jest wspieranie świadomych decyzji i stopniowe dostosowywanie się do nowych warunków, z poszanowaniem indywidualnych możliwości i potrzeb.

W projekcie Krajowego Planu w dziedzinie Energii i Klimatu do 2030 r. z perspektywą do 2040 r. (aKPEiK) uwzględniono szacunki wskaźników ubóstwa energetycznego – odsetek gospodarstw domowych, które na energię wydają co najmniej 10% swoich dochodów oraz odsetek gospodarstw domowych, których dochody kształtują się na poziomie poniżej minimum socjalnego po opłaceniu rachunków za energię. Szacowania zawarte w dokumencie wskazują, że poziom tych wskaźników powinien systematycznie spadać w każdym z analizowanych scenariuszy transformacji aKPEiK. Spadek ten będzie możliwy dzięki redukcji kosztów energii wynikającej z transformacji energetycznej, wzrostowi dochodów gospodarstw domowych oraz skutecznemu wsparciu osób zagrożonych ubóstwem energetycznym. Dodatkowo, planowane jest opracowanie Planu Społeczno-Klimatycznego, który – w oparciu o Społeczny Fundusz Klimatyczny – umożliwi rozszerzenie i dostosowanie działań osłonowych do potrzeb najbardziej wrażliwych grup społecznych. Dokładne wartości tych wskaźników przedstawiono na wykresach poniżej.

Wykres: Ścieżki oszacowanych wskaźników ubóstwa energetycznego

Źródło: Szacunki Instytutu Reform na podstawie prognoz do aKPEiK oraz obliczeń PIE na podstawie danych GUS

W projekcie aKPEiK zawarto również informację na temat działań mających na celu redukcję ubóstwa energetycznego. Wyróżniono przegląd definicji ubóstwa energetycznego, diagnozę zjawiska ubóstwa energetycznego w Polsce oraz wdrożenie jego monitorowania przez instytucje państwowe, w ścisłej współpracy ze stroną społeczną. Co więcej, przewidziano również przygotowanie ram prawnych, narzędzi administracyjnych i instrumentów finansowych wsparcia osób dotkniętych zjawiskiem ubóstwa energetycznego, w celu redukcji tego zjawiska co najmniej do poziomu średniej UE do 2035 r. oraz docelowej eliminacji zjawiska do 2050 r. Planowane są także działania mające na celu walkę z ubóstwem transportowym poprzez poprawę oferty oraz sposobu funkcjonowania transportu publicznego (drogowego, szynowego). Szczegółowe działania w zakresie rozwoju transportu publicznego, infrastruktury drogowej i kolejowej oraz promocji alternatywnych form mobilności zostały opisane w projekcie aKPEiK.

2. Jakie konkretne programy wsparcia zostaną przygotowane dla osób nieposiadających infrastruktury alternatywnej (brak gazu, ciepłowni)?

W odpowiedzi na potrzeby gospodarstw domowych Rząd RP kontynuuje intensywne działania wspierające wymianę źródeł ciepła na rozwiązania niskoemisyjne. Szczególny nacisk położono na promowanie pomp ciepła jako technologii preferowanej, zarówno ze względów środowiskowych, jak i w kontekście ostatniego okresu wsparcia dla kotłów gazowych.

Kluczowym instrumentem wsparcia pozostaje program „Czyste Powietrze”, który oferuje dofinansowanie do wymiany nieefektywnych źródeł ciepła oraz termomodernizacji budynków jednorodzinnych. Warto podkreślić, że program priorytetowy „Czyste Powietrze” jest obecnie wspierany ze środków działania 1.1 programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS) 2021–2027 i Funduszu Modernizacyjnego (FM). Program przewiduje trzy poziomy dofinansowania, zależne od dochodów beneficjenta. Najbardziej preferencyjne warunki – do 100% kosztów kwalifikowanych – przysługują osobom o najniższych dochodach (do 1300 zł/os. w gospodarstwach wieloosobowych lub 1800 zł/os. w jednoosobowych). Wnioski w tym wariantcie składane są za pośrednictwem operatorów programu, co upraszcza procedurę i zwiększa dostępność wsparcia.

W związku z nowymi regulacjami unijnymi, od 2025 roku kończy się możliwość finansowania kotłów gazowych ze środków publicznych. W ramach programu „Czyste Powietrze” nie przewiduje się już wsparcia dla inwestycji gazowych, z wyjątkiem okresu przejściowego, który umożliwi rozliczenie inwestycji zrealizowanych do końca 2025 roku. W konsekwencji, kluczową rolę w transformacji energetycznej budynków mieszkalnych odgrywa obecnie wymiana źródeł ciepła na pompy ciepła, które są uznawane za najbardziej efektywne i ekologiczne rozwiązanie.

W ramach działania 1.1 FEnKS wsparcie obejmuje nie tylko budynki jednorodzinne, ale również budynki wielomieszkaniowe. Oznacza to, że właściciele i zarządcy budynków wielorodzinnych – w tym spółdzielnie i spółki prawa handlowego z udziałem Skarbu Państwa, prowadzące działalność mieszkaniową – mogą ubiegać się o dofinansowanie na kompleksową termomodernizację oraz instalację odnawialnych źródeł energii (OZE), takich jak pompy ciepła czy instalacje fotowoltaiczne.

Oprócz „Czystego Powietrza” funkcjonują również inne programy wspierające inwestycje w ekologiczne źródła ciepła:

„Moje Ciepło” – program skierowany do właścicieli nowych budynków jednorodzinnych, oferujący dofinansowanie do 30–45% kosztów kwalifikowanych (maksymalnie 21 000 zł) na zakup i montaż pomp ciepła. Program finansowany jest z Funduszu Modernizacyjnego i wdrażany przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW).

Program Termo – wdrażany przez Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK) i aktualnie finansowany z Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO) – Inwestycja B1.1.5 – wsparcie dla budynków wielorodzinnych w formie trzech grantów: termomodernizacyjnego (do 10% kosztów), OZE (do 50%) oraz dla gmin i spółek komunalnych (do 30%).

Regionalne Programy Operacyjne (RPO) – realizowane przez poszczególne województwa, oferują lokalne formy wsparcia dla termomodernizacji budynków mieszkalnych oraz instalacji OZE, w tym pomp ciepła. Za ich realizację odpowiedzialne są urzędy marszałkowskie poszczególnych województw.

Wszystkie te działania wpisują się w długofalową strategię transformacji energetycznej Polski, której celem jest poprawa jakości powietrza, zmniejszenie ubóstwa energetycznego oraz zwiększenie niezależności energetycznej gospodarstw domowych. Rząd konsekwentnie deklaruje wolę kontynuacji programu „Czyste Powietrze” oraz zapewnienia jego stabilności poprzez pozyskiwanie kolejnych źródeł finansowania. Jednocześnie nie wyklucza się uruchomienia nowych programów wsparcia, jeśli zostaną zidentyfikowane grupy społeczne nie objęte dotychczasowymi instrumentami.

Poniżej przekazuję bardziej szczegółowe zestawienie dostępnych programów w formie tabelarycznej.

Efektywność energetyczna w budynkach

[KPO] B1.1.5 Wymiana źródeł ciepła i poprawa efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych- (MRIT)	
Alokacja: 239 977 709EUR (pożyczka)	Okres wdrażania: 2020- 2026
<p>Celem tej inwestycji będzie poprawa jakości powietrza, w tym zmniejszenie emisji cząstek stałych poprzez wymianę wysokoemisyjnych źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych wielorodzinnych. Inwestycje w zakresie efektywności energetycznej w budownictwie wielorodzinnym będą realizowane w ramach Funduszu Dopłat oraz Funduszu Termomodernizacji i Remontów.</p> <p>Grant termomodernizacyjny: Wsparcie głębokich i kompleksowych termomodernizacji, w wyniku których istniejące budynki osiągną standard jak dla nowych budynków.</p> <p>Grant OZE: Zakup, montaż i budowa nowej instalacji odnawialnego źródła energii lub modernizacja instalacji odnawialnego źródła energii, w wyniku której zainstalowana moc instalacji wzrośnie o co najmniej 25%.</p> <p>Grant MZG: Poprawa stanu technicznego i efektywności energetycznej mieszkaniowego zasobu gminy. Nabór ciągły: od 1 lutego 2023 r. do 30 czerwca 2026 r.</p> <p>Beneficjenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> Grant termomodernizacyjny: <ul style="list-style-type: none"> • Właściciele lub zarządcy budynków wielorodzinnych. Grant MZG: <ul style="list-style-type: none"> • Gminy lub spółki z ograniczoną odpowiedzialnością lub spółki akcyjne, w których gmina albo gmina wraz z innymi gminami, powiatami lub Skarbem Państwa dysponują ponad 50 % głosów na zgromadzeniu wspólników lub na walnym zgromadzeniu. Grant OZE: <ul style="list-style-type: none"> • Właściciele lub zarządcy budynków wielorodzinnych, w tym gminy. 	
Moje ciepło (FM) [NFOŚiGW]	
Alokacja: 600 000 000 PLN (dotacja)	Okres wdrażania: 2022 - 2027
<p>Celem programu jest wsparcie rozwoju ogrzewnictwa indywidualnego i rozwoju energetyki prosumenckiej w obszarze powietrznych, wodnych i gruntowych pomp ciepła w nowych budynkach mieszkalnych jednorodzinnych. Wsparcie zakupu i montażu pomp ciepła dla nowych budynków jednorodzinnych przyczyni się do ograniczenia niskiej emisji powstającej w wyniku ogrzewania domów jednorodzinnych nieefektywnymi źródłami ciepła wykorzystującymi paliwa kopalne, a ponadto do wzrostu udziału OZE w finalnym zużyciu energii oraz propagowaniu odnawialnych źródeł energii.</p> <p>Beneficjenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> • osoba fizyczna będąca właścicielem bądź współwłaścicielem nowego budynku mieszkalnego jednorodzinnego. <p>Nabór wniosków trwa od 29.04.2022 r. do 31.12.2026 r.</p>	
PP Czyste Powietrze [NFOŚiGW]	
Alokacja: 103,3 mld PLN (dotacja, pożyczki dla gmin, ulga podatkowa 83,3 mld PLN, kredyty 20 mld PLN)	Okres wdrażania: 2018-2029
<p>Cel programu (wspólny dla Części 1, 2, 3 i 4, część 4 dla powodziań): Poprawa jakości powietrza oraz zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych poprzez wymianę źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych jednorodzinnych. Narzędziem w osiągnięciu celu jest dofinansowanie przedsięwzięć realizowanych przez beneficjentów uprawnionych do podstawowego poziomu</p>	

dofinansowania, beneficjentów uprawnionych do podwyższonego poziomu dofinansowania oraz beneficjentów uprawnionych do najwyższego poziomu dofinansowania.

Beneficjenci:

- Osoba fizyczna będąca właścicielem/współwłaścicielem budynku mieszkalnego jednorodzinnego lub wydzielonego w budynku jednorodzinnym lokalu mieszkalnego z wyodrębnioną księgą wieczystą o dochodzie (dla każdej części inny dochód).

Źródła finansowania programu: zobowiązanie wieloletnie „Opłata emisyjna”, środki europejskie w ramach KPO i FEnIKS, środki Funduszu Modernizacyjnego oraz finansowanie uzupełniające: termomodernizacyjna ulga podatkowa, kredyty bankowe, Stop Smog. Aktualnie program jest finansowany przede wszystkim ze środków FEnIKS (ok. 8 mld PLN) i Funduszu Modernizacyjnego (10 mld PLN);

Nabór wniosków prowadzony jest przez WSOŚiGW w trybie ciągłym, trwa od 19.09.2018 r. do 2027 r.

Nabór wniosków z FM: 31.03.2025 r. – 31.12.2025 r.

Nabór wniosków z FEnIKS (na same kotły - dla osób, które zakupiły i zamontowały kotły gazowy w 2024 r.): 15.07.2025 r.- 15.10.2025 r.

[FEnIKS] Działanie FENX.01.01 Efektywność energetyczna (budynki mieszkalne wielorodzinne)

Alokacja: 110mln EUR(dotacja)/ IF: (dotacja + pożyczka)	Okres wdrażania: 2021 - 2027 (projekty będą mogły b realizowane do końca 2029 r.)
--	---

Działanie obejmuje wsparcie poprawy efektywności energetycznej budynków mieszkalnych poprzez m.in. ocieplenie obiektu, wykorzystanie technologii odzysku ciepła, przyłączenie do sieci ciepłowniczej lub w ograniczonym zakresie gazowej, instalację nowych niskoemisyjnych lub odnawialnych źródeł ciepła lub energii elektrycznej na potrzeby własne, w tym przydomowych magazynów energii i pomp ciepła, wymiany oświetlenia na bardziej energooszczędne, urządzeń umożliwiających indywidualne rozliczenie kosztów dostarczonego ciepła lub chłodu wyposażonych w funkcje zdalnego odczytu oraz zastosowanie systemów zarządzania energią w budynku (BMS), a także modernizację systemów wentylacji i klimatyzacji.

Beneficjenci:

- spółdzielnie mieszkaniowe
- spółki prawa handlowego z udziałem Skarbu Państwa, prowadzące działalność mieszkaniową;
- dostawców usług energetycznych w rozumieniu dyrektywy 2012/27/UE, działających na rzecz spółdzielni mieszkaniowych i Skarbu Państwa/spółek prawa handlowego z udziałem Skarbu Państwa, prowadzących działalność mieszkaniową, pod warunkiem, że dostawca usług energetycznych jest mikroprzedsiębiorstwem, małym przedsiębiorstwem, średnim przedsiębiorstwem albo małą spółką o średniej kapitalizacji.

I nabór wniosków dla ostatecznych odbiorców wsparcia odbył się w terminie: 21.08.2024-12.12.2024. Planowane jest zwiększenie środków na finansowanie tego obszaru i ogłoszenie kolejnego naboru.

Wskaźniki:

- Roczne zużycie energii pierwotnej w lokalach mieszkalnych (szacunkowa wartość na podstawie kwoty alokacji) - 1721130 MWh/rok
- Szacowana emisja gazów cieplarnianych (szacunkowa wartość na podstawie kwoty alokacji) - 673704tony ekwiwalentu CO₂ / rok

Operatorzy w programie „Czyste Powietrze”

Alokacja: 40 000 000 PLN	Okres wdrażania: 2019-2028
<p>Celem programu jest, zwiększenie liczby wymian nieefektywnych źródeł ciepła na paliwo stałe oraz termomodernizacji budynków mieszkalnych jednorodzinnych poprzez bezpośrednią pomoc w realizacji przedsięwzięć w programie priorytetowym „Czyste Powietrze” (zwanego dalej: PPCP) – oferowaną przez operatorów.</p> <p>Operatorzy prywatni będą realizowali swoją usługę doradczą wśród właścicieli budynków jednorodzinnych, z podwyższonego i najwyższego poziomu dofinansowania PPCP. Rolą operatora jest wsparcie dla beneficjentów wymagających kompleksowego wsparcia.</p> <p>Nabór operatorów na terenie poszczególnych województw przeprowadzą WFOŚiGW.</p> <p>Zadania operatorów będą koncentrować się na wsparciu wnioskodawców/beneficjentów w określeniu zakresu inwestycji, pomocy w wypełnieniu i złożeniu wniosku o dofinansowania, monitorowaniu realizacji inwestycji zgodnie z zasadami PPCP oraz prawidłowym rozliczeniu dofinansowania. Zadania operatorów będą podzielone na dwa etapy, za które operator otrzyma odrębne wynagrodzenia.</p> <p>Beneficjenci:</p> <p>O dofinansowanie w ramach programu może ubiegać się podmiot, zarejestrowany na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, posiada jedną z poniższych form prawnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • stowarzyszenia w rozumieniu ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach lub • fundacji w rozumieniu ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach lub • przedsiębiorcy w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców lub • kościoła lub innego związku wyznaniowego wpisanego do rejestru kościołów i innych związków wyznaniowych lub kościelnej osoby prawnej 	
Regionalne Programy Operacyjne - Efektywność energetyczna w budynkach mieszkaniowych	
Alokacja: 646 903 729 EUR (w tym z FST 111 000 000 EUR)	Okres wdrażania: 2021 - 2027 (projekty będą mogły być realizowane do końca 2029 r.)
<p>Jednym z celów programów regionalnych jest poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkaniowych wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą/modernizacją źródeł ciepła albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej / chłodniczej.</p> <p>Beneficjenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wielorodzinne budynki mieszkalne inne niż budynki spółdzielni mieszkaniowych • inne niż budynki mieszkalne stanowiące własność Skarbu Państwa/ spółek z udziałem SP – np. wspólnoty, TBS, budynki komunalne. 	

3. Czy rząd rozważy uznanie węgla krajowego za surowiec strategiczny i wykorzystanie go jako pomostu w transformacji?

Zgodnie z zapisami projektu *Krajowego Planu w dziedzinie Energii i Klimatu do 2030 r. z perspektywą do 2040 r.* (aKPEiK), planowane jest stopniowe odchodzenie od wykorzystania węgla kamiennego energetycznego oraz węgla brunatnego w procesie produkcji energii elektrycznej i ciepła. Pomimo planów stopniowego odchodzenia od wykorzystania węgla surowiec ten pozostaje istotnym elementem krajowego miksu energetycznego, przynajmniej w perspektywie 2040 r. Węgiel będzie nadal pełnił ważną funkcję w zapewnianiu bezpieczeństwa energetycznego do czasu wybudowania odpowiednich, dyspozycyjnych mocy wytwórczych energii elektrycznej i ciepła systemowego, które umożliwią zastępowanie wyeksploatowanych oraz nieefektywnych ekonomicznie jednostek wytwórczych.

Podkreślenia wymaga, że rodzajem węgla niezbędnym do przeprowadzenia transformacji energetycznej, na który popyt utrzymuje się na stabilnym poziomie, jest węgiel koksowy. Jego znaczenie wynika z kluczowej roli w produkcji stali oraz innych procesach przemysłowych, które pozostają istotne dla funkcjonowania gospodarki w okresie transformacji. Od 2014 roku węgiel koksowy figuruje na liście surowców krytycznych Unii Europejskiej.

4. W jaki sposób planowana jest ochrona gospodarstw domowych, które zainwestowały już w nowoczesne kotły węglowe 5. klasy, zgodnie z obowiązującymi dotąd przepisami?

Redukcja zużycia węgla kamiennego w kotłach indywidualnych została uznana za jedno z istotniejszych działań na rzecz poprawy jakości powietrza w Polsce. Projekt *Krajowego Planu w dziedzinie Energii i Klimatu do 2030 r. z perspektywą do 2040 r.* (aKPEiK) zakłada zakończenie produkcji ciepła systemowego z węgla kamiennego do końca 2035 r., co jest związane z szeregiem czynników, w tym ekonomicznymi, wyeksploatowaniem jednostek wytwórczych, czy warunkami jakie mają spełniać efektywne systemy ciepłownicze i in. Działania na rzecz poprawy jakości powietrza są aktywnie wspierane przez jednostki samorządu terytorialnego, które przygotowują i wdrażają programy ochrony powietrza wraz z planami działań krótkoterminowych oraz uchwały antysmogowe. W Polsce na obowiązują 23 uchwały antysmogowe przyjęte w 14 województwach¹. W ramach transformacji energetycznej dostępne są programy wsparcia finansowego, które mają na celu pomoc w przejściu na bardziej ekologiczne źródła ciepła, jak np.:

- Program Priorytetowy NFOŚiGW – „Czyste Powietrze” obejmuje dofinansowanie wymiany starych i nieefektywnych źródeł ciepła na paliwo stałe w budynkach jednorodzinnych na nowoczesne źródła OZE oraz kompleksową termomodernizację tych budynków.
- Program Priorytetowy NFOŚiGW – „Moje ciepło” oferuje wsparcie finansowe w rozwoju ogrzewnictwa indywidualnego w obszarze powietrznych, wodnych i gruntowych pomp ciepła w nowych jednorodzinnych budynkach mieszkalnych oraz w wielorodzinnych budynkach mieszkalnych.
- Ulga termomodernizacyjna polega na zapewnieniu ulgi podatkowej (odliczenie od dochodu/przychodu) w podatku dochodowym od osób fizycznych dotyczącej możliwości odliczenia od przychodu wydatków poniesionych na termomodernizację jednorodzinnych budynków mieszkalnych.

¹ Uchwały antysmogowe, Biuletyn Informacji Publicznej Ministerstwa Klimatu i Środowiska, <https://bip.mos.gov.pl/strategie-plany-programy/programy-ochrony-powietrza-dzialania-administracji-samorządowej/uchwały-antysmogowe/>

Z wyrazami szacunku
Miłosz Motyka
Minister
2025-09-12

Do wiadomości:

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów